

פני המנורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 301

בהעלותך תשע"ג

"קח את הלויים מתוך בני ישראל" (ח, ו)
הגאון מוילנא זצ"ל פרש פסוק זה בדרך הדרש, שהמלה
"לויים" נמצאת בתוך המלה "ישראל".

הכיצד?
הנה, אם נפתח את כל אותיותיה של המלה "ישראל"
ונשתמש גם במלוי שלהן, נמצא שמהאותיות
האמצעיות נוצרת המלה "לויים", וכך נראית המלה
"ישראל" כשאותיותיה פתוחות:

יו"ד, ש"י"ן, רי"ש, אל"ף, למ"ד. וכשנוטלים רק את
האותיות האמצעיות מן האותיות הפתוחות –
יו"ד, ש"י"ן, רי"ש, אל"ף, למ"ד, מקבלים את אותיות
המלה "לויים".
וזהו שאמר הכתוב "קח את הלויים מתוך בני ישראל".

"למה נגרע" (ט, ז)

אומר רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, בספרו 'אזנים לתורה':
"למה נגרע" - ראשי תבות: למה נהיה גויים רשעים
וערלים? - שכל אלו פטורים מלהביא קרבן פסח.
ומכאן נוכל גם לעמד על ההפרש העצום בינינו לבין
הדורות שלפנינו. הן לאותם אנשים היו כמה וכמה
מצוות: א. לבער את החמץ. ב. להקריב קרבן פסח. ג.
שמחת יום טוב. ד. מרור. ה. השבתת שאור. כל אלו היו
להם, ורק במצוה אחת מתוכם - הקרבת קרבן הפסח -
הם היו אנוסים. ואף על פי כן לא היו מוכנים לוותר על
מצוה זו, ואמרו "למה נגרע".

ואלו אנו, כמה פעמים קורה שנדרשים אנו להקריב
קרבן עבור יהדותנו ואנו די שמחים 'להפטר
מהענין'!...

"עשה לך שתי חצוצרת כסף" (י, ב)

בספר "עוד יוסף חי" כותב רבנו יוסף מביגד
זצ"ל:

ידוע שכל איש ישראל יש לו שני מלאכים המתלוים
עמו, אחד מימין - הוא הקורא ומכריז בבית דין של
מעלה לפני הקב"ה על מצוות שעושה האדם: 'אדם
פלוני עשה מצוה פלונית ומצוה פלונית'. ומלאך אחד
משמאל, הוא הקורא ומכריז בבית דין של מעלה לפני
הקב"ה על העוונות. נמצא ששני מלאכים אלו פעלתם
הפוכה. אחד מדבר דברים טובים, והשני להפך.

אבל, פעמים שגם המלאך האומר דברים טובים גורם
נזק בדבריו. דוגמא לכך הם דברי המדרש (ויקרא רבה
ל, ו): אמר רבי לוי: הלוקח לולב גזול למה הוא דומה,

"דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול
פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (ח, ב)
לכל האותיות יש, כידוע, חלק נסתר. אנו לא הוגים את
האותיות בשלמותן, לא בדיבור ולא בכתובה. כך,
לדוגמא, האות למ"ד מדברת ונכתבת רק עם ה' שבה,
אולם יש לה מילוי - אלו הן האותיות מ' וד'. וכך כל
האותיות.

ואומר רבנו יוסף חיים מבגדד "בן איש חי", כי מלוי
האותיות של המלה "מנורה" שוות למילה "זית".
כיצד? המלוי של האות מ"ם בגימטריא הוא ארבעים;
מלויה של האות נו"ן שוה לחמשים ושש. מלויה של
האות ו"ו עולה לשש. המלוי של האות רי"ש שוה
לשלוש מאות ועשר ומלוי האות ה"ה בגימטריא שווה
לחמש. סך כל המלויים של אותיות המלה "מנורה"
עולים לארבע מאות ושבע עשרה כמנין "זית"
בגימטריא.

ולפי זה יוסבר היטב הפסוק "אל מול פני המנורה
יאירו שבעת הנרות". "פני המנורה" הינו האותיות
שבפנים המנורה, כלומר המלוי של האותיות "מנורה",
שהוא שווה בגימטריא למלה "זית", על ידו "יאירו
שבעת הנרות", שמצות הדלקת נרות המנורה בשמן
זית.

"יזה מעשה המנרה מקשה זהב" (ח, ד)

תמה רבי שאול מאמסטרדם בספרו 'בנין אריאל',
מדוע הוזקקה התורה להזכיר לנו כאן את העובדה
שהמנורה היתה עשויה 'מקשה זהב', הרי מקומם של
הדברים הוא בפרשת תרומה, שם כותבת התורה את
אופן עשיית כלי המשכן ובכללם מנורת הזהב?

והנה, בפסוק ב' מביא רש"י את דברי חז"ל שלמדו
מהמלה 'בהעלתך' 'שמעלה היתה לפני המנורה שעליה
הכהן עומד ומיטיב'. לפי זה מובן מדוע הזכירה התורה
כאן שהמנורה היתה עשויה מקשה זהב, שאלולא כן
היה מקום לתמוה מדוע הוזקק משה לעשות מדרגות
בכדי שיוכל אהרן להיטיב את הנרות, הרי יכול היה
הוא לעשות את המנורה פרקים פרקים, וכשיבוא אהרן
להיטיב את הנרות יוריד הוא את הקנה למטה, ייטיב
אותו ויחזירו למקומו.

ברם, כיון שצוהו הקב"ה לעשות את המנורה 'מקשה
זהב' לא יכול היה משה לעשות באופן זה, ומעתה מובן
מדוע הזכירה זאת התורה דוקא כאן, כאשר רומזת
התורה לכך שעל משה לעשות מדרגות לצד המנורה.

ללסטים שיושב בפרשת דרכים ומלסטם את העוברים ושבים. פעם אחת עבר שם שר משרי המלך הגובה את מיסי המדינה. עמד אותו לסטים וגזל את כל הרכוש שהיה בידו. אחר כמה ימים נתפס אותו הגולן ונכבש בבית האסורים.

שמע אותו שר, הלך אליו לכלא ואמר לו: 'תן לי מה שגזלת ממני ואני אלמד עליך זכות לפני המלך'. אמר לו הגולן: 'כל מה שגזלתי ממך כבר אינו בידי, רק השטיח הזה שאני יושב עליו, רק הוא נשאר מכל רכושך'. אמר השר: 'תן לי אותו ואני אמליץ עליך זכות לפני המלך'. נתן לו האסיר את השטיח.

אמר לו השר: דע לך שמחר תקרא למשפט לפני המלך והוא ישאל אותך: האם יש לך מישהו שימליץ טוב בעדך? ואז אמור לו ששר פלוני מבקש ללמד עליו זכות. המלך ישלח לקרא לי ואני אלמד עליך זכות.

ואכן כך היה. למחרת הועמד האסיר לדין לפני המלך, וכשנשאל מי ילמד עליו זכות הזכיר את השר הנ"ל. שלח המלך לקרא לשר והשר בא וספר איזה אדם טוב האסיר, שהסכים להחזיר לו את השטיח הנשאר לפלטה מכל מה שגנב ממנו...

אותו שר לכאורה בא להעיד לטובת הנאשם, אך בדבריו אלו הזיק לו יותר ממה שהועיל, וכפי שמסיים המדרש: "וכל העם צווחין ואומרין: 'אוי לו לזה שנעשה סגורו קטגורו'".

והנמשל, אומר המדרש: "כך אדם לוקח לולב לזכות בו, ואם היה גזול - צווח לפני הקדוש ברוך הוא ואומר: 'גזול אני, תמוס אני', ומלאכי השרת אומרים: 'אוי לזה שנעשה סגורו קטגורו'. הרי ש"מצוה" זו מצטרפת לערמת העברות שבצד שמאל.

ויש גם מקרה הפוך. למשל, כשבא המלאך המקטרג ואמר על יעל אשת חבר הקיני שדברה עם סיסרא, הכניסתו לאהלה והתנהגה שלא בצניעות - מעשה זה עובר מיד לצד ימין, מפני שכבר אמרה עליה דבורה הנביאה: "תברך מנשים יעל מנשים באהל תברך", שהצילה את כל ישראל במעשה זה. כמו כן, בא המלאך המקטרג ומכריז: 'פלוני חלל את השבת ועשה ברית לבנו שנולד בשבת' - גם מעשה זה כמובן עובר לצד ימין.

דבר זה נרמז כאן בפסוק: "עשה לך שתי חצוצרות כסף". ה'חצוצרות' רומזות לשני המלאכים הנ"ל, שהרי הם מכריזים על האדם כמו שתי חצוצרות, ויכסף הוא לבן ומהוה סימן לטובה מצד החסד, להבדיל מזהב שמראה על דין. ואומרת התורה: "עשה לך שתי חצוצרות כסף", שגם המלאך העומד לשמאלך יכריז על מצוות ומעשים טובים שעשית.

"בכה למשפחתיו" (יא, י)

חסרון הבשר העיקר כל כך על עם ישראל, עד שהם התאספו ובכו על כך ברבים, ולמעשה, בכי מעיד על הנקודה שבה מרגיש האדם חסר, ובענין זה העיר הרב שטיינמן שליט"א הערה מענינת המופיעה בחוברת "מזקנים אתבונן":

היה זה כאשר שמעו מקורביו אשה שמבכה את פטירת קרובתה בבית הקברות ואומרת: "אוי לנו, מי יעשה 'ספונגיה' כל כך טוב כמוך?...!"

לשמע דבריה הבליעו אחדים מן השומעים חיוך, וכשהבחין בכך ראש הישיבה אמר מיד: מדוע אתם צוחקים? הרי סוף כל סוף כל אחד בוכה על הספונגיה שלו... שכן כל מי שבוכה על פטירת קרוביו מצטער בעיקר על מה שחסר לו, כל איש כפי ענינו.

אם כן, אין הם שונים מאשה זו שעיקר הכאב שלה על שאין לה מי שישטוף לה את הרצפה...

"ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה" (יא, כז)

נאמר במסכת סנהדרין יז ע"א: ומה נבואה נתנבאו? אמרו: משה מת, יהושע מכניס את ישראל לארץ.

מה פשר ההדגשה 'במחנה', וכי הבדל יש לנו אם התנבאו בתוך המחנה או מחוצה לו?

מבאר רבי שמשון מאוסטרופולי זצ"ל: ראשי התיבות של משה מת יהושע מכניס הם 'ממים'. כאשר הוציאה בתיה בת פרעה את משה ממי היאור קראה את שמו משה ונמקה: כי מן המים משיתיהו, נצנצה בה רוח הקודש ולכן דקדקה ובמקום לומר 'כי ממים משיתיהו' אמרה 'מן המים משיתיהו', שכיון שרצתה שמשו עצמו יכניס את בני ישראל לארץ, וכאמור המלה 'ממים' היא ראשי התיבות של 'משה מת יהושע מכניס', על כן הוסיפה למלה 'ממים' שתי אותיות - נ' וה' והפכה זאת ל'מן המים'.

עתה, כאשר סיפר יהושע למשה אודות נבואת אלדד ומידד ובקש לרמוז לו את תוכן נבואתם, לא אמר זאת בלשון סתמית 'אלדד ומידד מתנבאים', אלא אמר 'מתנבאים במחנה', ובכך התכוון לרמז למשה שכביכול מחקו הם [-מת] את האותיות 'נה' ממלותיה של בתיה 'מן המים', ונותרה המלה 'ממים' שכאמור, ראשי התיבות שלה הם 'משה מת יהושע מכניס'.

עוד כתב בעל הטורים שנבואתם של אלדד ומידד נרמזה בדברי יהושע בשני אפנים: א. 'מתנבאים ראשי תיבות - 'משה תנוח נפשו בגן עדן, אבל יהושע מכניס'.

ב. 'מתנבאים' נוטריקון 'מת נביאם'.

